

[Handelsministeren.]

priser er der givet udtryk for bekymring for, at de prisstigninger, som nødvendigvis må finde sted som følge af de to love, skal forplante sig gennem højere avancer og højere lønninger og derved modvirke den sanerende virkning, som skulle være formålet med omsætningsafgiften. Det her fremsatte lovforslag er foranlediget af ønsket om at forhindre, at omsætningsafgiften eller forhøjelsen af landbrugspriserne på hjemmemarkedet gennem ekstraordinære avanceberegninger giver anledning til prisforhøjelser ud over, hvad disse foranstaltninger i sig selv medfører. Ved udarbejdelsen af forslaget har man givet dette et bredere sigte, idet man herved tilstræber at give myndighederne mulighed for at modvirke urimelige priser og avancer, ikke alene på de vareområder, der berøres af de to nævnte ordninger, men tillige på ethvert andet område, hvor prisudviklingen måtte give anledning dertil.

Selv om diskussionen om prisproblemerne i de sidste måneder især har samlet sig om virkningerne af omsætningsafgiften og forhøjelsen af landbrugspriserne, må det dog samtidig understreges, at prisstigningsproblemet ikke er af helt ny dato og i øvrigt heller ikke et isoleret dansk problem. I en række af de vesteuropæiske lande har man i de senere år været vidne til prisstigninger af varierende størrelse, og udviklingen har også i disse lande givet anledning til en intens økonomisk-politisk diskussion om, hvilke midler der kunne tænkes bragt i anvendelse for at bringe mere ro og stabilitet i prisudviklingen.

Herhjemme anmodede regeringen som bekendt i sommeren 1961 monopoltilsynets direktorat om at udarbejde en redegørelse for den almindelige prisudvikling. Ved denne undersøgelse og i en følgende redegørelse, der er offentliggjort i marts 1962, er der konstateret prisstigninger på en række områder, og det har kunnet fastslås, at der hverken i priserne for eksportvarer eller importvarer har været tendenser, som

forklarer de her i landet skete prisstigninger. De væsentligste årsager til prisstigningerne kan således henføres til indenlandske forhold, nemlig efterspørgselsstigningen, løn- og andre omkostningsstigninger samt i visse tilfælde afgiftsforhøjelser. Ved en nu i efteråret indledt prisundersøgelse er det tanken dels at følge udviklingen op siden sidste undersøgelse, dels at belyse virkningerne af omsætningsafgiften og de forhøjede hjemmemarkedspriser for landbrugsvarer.

I forbindelse med overvejelserne af, hvilke midler der kunne tænkes bragt i anvendelse for at hindre eventuelle urimelige pris- og avancestigninger, har man fra flere sider peget på muligheden af gennemførelse af et egentligt avancestop, hvorved det forbydes de handlende at foretage forhøjelse af deres nettoavancer i forhold til de på et givet tidspunkt gældende avancer.

Efter regeringens opfattelse vil gennemførelse af et avancestop imidlertid ikke være et egnet middel i den foreliggende situation. Selv med et meget omfattende kontrolapparat vil det ikke være muligt effektivt at kontrollere overholdelsen af et avancestop for de utallige varer, der forekommer i handelen i stadig skiftende udvalg, arter og kvaliteter. Hertil kan føjes, at et sådant generelt forbud vil ramme højst vilkårligt; det vil ramme de handlende hårdest, som i forvejen har været rimelige i deres prisberegninger, og begunstige de handlende, som har været mindre rimelige. Endelig bør det også fremhæves, at det på baggrund af de sidste års almindelige udvikling ikke kan anses for rimeligt at gennemføre et generelt avancestop uden samtidigt indkomststop for de øvrige befolkningsgrupper.

Ved overvejselsen af, hvilke foranstaltninger der i den nuværende situation kan bringes i anvendelse over for urimelige prisstigninger, må det tages i betragtning, at der inden for det område, hvor monopoler og aftaler begrænser den frie konkurrence, i henhold til monopolloven allerede er til-